

Noen praktiske råd og retningslinjer for skriving av hjemmeoppgaver

Generelt ved oppgaveskriving:

Enten det gjelder hjemmeeksamen, emneoppgaver eller masteroppgaver stilles studentene overfor krav om hvordan teksten skal utformes. Disse kan være av formell art – lengde, layout og ikke minst hvordan det skal henvises til litteratur og andre kilder som besvarelsen bygger på. Det er svært viktig at disse blir fulgt og brudd på reglene kan medføre stryk og i verste fall for mistanker om fusk.

Det er heldigvis mange måter å skrive en god besvarelse på. Men for å oppnå et så godt resultat som mulig vil det oftest være hensiktsmessig på en eller annen måte å forholde seg til følgende momenter:

Før du starter:

- Les oppgaveteksten nøye og lokaliser viktige ord og begreper. Relater disse til bøker og artikler på pensum.
- Gjør det samme med teori. Tenk eksplisitt på hva du kan si og ikke kan si med de(t) teoretisk(e) perspektiv(ene) du har valgt.
- Lag en disposisjon for arbeidet. Formuler gode overskrifter som kan hjelpe deg til å strukturere besvarelsen og holde en rød tråd. Sjekk at disse overskriftene blir dekkende for teksten.

Skriveprosessen:

Besvarelsen skal gi sensoren(e) informasjon om studentens oversikt og forståelse av pensum og hennes/hans evne til å bruke pensum på en selvstendig måte. Unngå derfor å gjengi lange utdrag av pensum- eller annen litteratur (dette er ingen kunst og kan indikere umodenhet). Gi egne vurderinger av litteraturen og knytt ulike deler av litteraturen sammen i et sammenhengende argument. Unngå å bruke stikkord og antydninger; skriv ut alle setninger i prosa. Avsnitt kan markeres på to måter. Den ene måten er å bruke innrykk på ny linje (<tab>). Den andre måten er å lage et mellomrom mellom linjene (slik som i denne teksten). Måten som blir valgt, må gjennomføres konsekvent. Oppgaven skal videre ikke inneholde personlige meldinger fra kandidaten til kommisjonen, og heller ikke unnskyldninger om tidsnød e.l.

Det kan være lurt å begynne med en tolkning av oppgaveteksten (ikke nødvendigvis mer enn noen linjer om hva man tror oppgaven spør om, og eventuelt begrunnelse for å se bort fra alternative tolkninger i besvarelsen) for å formulere en problemstilling. Skriv deretter kort hvorfor problemstillingen er faglig relevant. Det er her du skal motivere leserne slik at de får lyst til å lese videre. Her kan eventuelt viktige begreper som skal brukes i besvarelsen presenteres. Ikke diskuter begreper eller teorier som du ikke bruker senere i besvarelsen. Sørg for å integrere/bruke det teoretiske begrepsapparatet og den problemstilling du har valgt i den empiriske fremstillingen. Konklusjonen skal normalt være kort. Trekk frem de viktigste poengene og knytt teori sammen med empirien.

Bruk egne formuleringer og unngå lange sitater eller omskrivninger, noe som tyder på faglig umodenhet. Hjemmeeksamen skal ikke være en test i avskrift men skal teste studentens evne til forståelse og selvstendige vurderinger av til dels komplekse sammenhenger. Sitt derfor ikke med bøkene oppslått foran deg mens du skriver, men sjekk heller etterpå om du har fått med deg den riktige tolkningen.

Les høyt besvarelsen for deg selv. Dette gjør det lettere å fange opp feil, ufullstendige setninger og uklare formuleringer.

Bruk av kilder:

Et tilbakevendende tema mht hjemmeoppgaver er bruken av kilder. Som all annen virksomhet er også studier og forskning regulert av moralske normer, og det er flere av de forskningsetiske retningslinjene som er relevante for studentoppgaver. Bl.a. skal forskere som bruker eller siterer fra andres ideer, publikasjoner eller forskningsmateriale, oppgi sine kilder (<http://www.etikkom.no/retningslinjer/NESHretningslinjer>). Her syndes det dessverre en del. Dette er også grunnen til at Universitetet har innført en bestemmelse om at alle litteratur- eller referanselister i eksamensarbeider skal være påført erklæringen: ”Alle kilder i denne oppgaven er oppgitt” og at alle må skrive under på en erklæring om kildebruk (www.sai.uio.no/studier/skjema/index.html). (Forelesningsreferater også er kilder men vi fraråder sterkt å henvise til forelesninger spesielt på grunnemnene, dvs. emner på 1000-nivå.)

Plagiat representerer et alvorlig brudd på idealene om intellektuell redelighet. Riktig bruk av kilder og referanser – god henvisningsskikk – er viktig å lære seg tidlig i studiene. Overgangen fra å slurve med kildeangivelser til regelrett fusk kan være utydelig. Her er det gråsoner. Men misbruk av kilder i forbindelse med hjemmeoppgaver kan i verste fall bli stemplet som fusk, noe som kan føre til annullering av eksamen og/eller utestenging i kortere eller lengre tid. Der hvor det er klart at studenten ikke bevisst har prøvd å skjule kildene, kan det likevel medføre stryk på grunnlag av faglig umodenhet. Det er derfor viktig at du gjør deg kjent med forskningsetiske retningslinjer vedrørende litteraturhenvisninger.

Ved direkte bruk av en annen tekst, skal man markere sitater med anførselstegn og nøyaktig kildeangivelse i etterfølgende parentes (forfatter(e), utgivelsesår, side). Dette gjelder også direkte oversettelser. (I så fall, sett inn ”min oversettelse” i parentesen som

følger sitatet.) Hvis man omskriver andres synspunkter og resultater med egne ord, skal det også gis nøyaktige referanser til sider eller kapitler, men da uten anførselstegn. Dette gjelder også ved bruk av andres ideer eller perspektiver. For sitater lengre enn 40 ord, skal hele sitatet rykkes inn, skilles fra den øvrige teksten med en linje over og under, og skal ikke angis med anførselstegn. Hvis du utelater en del av teksten, bruk tre ellipsis punkter (...), fire hvis det som er utelatt inkluderer slutten av en setning. Er sitatet kortere enn dette, setter du det som nevnt i anførselstegn inne i din egen tekst. Litteraturhenvisningen for sitatet plasseres i alle tilfelle i parentes umiddelbart bak sitatet. Overdreven bruk av sitater og omskrivninger (parafraseringer) kan tyde på faglig umodenhet, så du bør begrense disse til det nødvendige.

Husk, direkte bruk av andres formuleringer eller tankegang, selv om man har en generell henvisning, kan bli oppfattet som plagiat. Unngå slike mistanker ved å være helt tydelig mht. hvor formuleringer og tankegang kommer fra!

Litteraturhenvisninger:

Litteraturhenvisninger er en del av dokumentasjonsmaterialet i vitenskapelige arbeider. De skal sikre at det er mulig å se hva et arbeid bygger på, hvor gode kilder som brukes, og hva som er forfatterens egne ytelser. Oppgaven må redigeres slik at kildene lett kan oppspores ved hjelp av opplysningene som er gitt. Det er mange måter å referere på og det finnes internasjonale standarder for henvisninger som det er viktig å lære seg. Ta en titt på hvordan det er gjort i noen av arbeidene på pensum. Uansett hvilket format som velges, vær konsekvent! Nedenfor følger en vanlig fremgangsmåte.

I teksten:

Både ved referat og sitat (dersom du absolutt må sitere) angir du i parenteser forfatternavnet/ene sammen med utgiveråret for boken, artikkelen eller rapporten du henviser til, f.eks: (Østerberg 1986). Hvis det er to forfattere, skal begge navn staves ut hver gang. Hvis det er flere enn to forfattere, skal alle nevnes første gang. Deretter bruker ”m.fl.” (eventuelt ”et al.”), f.eks "Smith m.fl.". Forfatternavn sammen med den fulle henvisningen (tittelen på bidraget osv.) fører du så opp alfabetisk i litteraturlisten bak i eksamensarbeidet ditt (se nedenfor).

I mange tilfeller er det spesielle deler i et arbeid en ønsker å rette oppmerksomheten mot: en definisjon, et resonnement, en tabell, et avsnitt, kapittel. I slike tilfelle angis også sidetall enten det siteres direkte eller ikke: (Østerberg 1986:33), (Østerberg 1986:33-5), (Østerberg og Engelstad 1995:33) eller kapittel (Østerberg 1986: kapittel 13). Helt generelle referanser er som regel uttrykk for dårlig henvisningsskikk. (Tenk hvordan du selv vil foretrekke å få henvisninger til spesifikke sider fremfor til en lang bok.) Henviser du til flere arbeider av vedkommende forfatter fra samme år, spesifiserer du de enkelte publikasjonene ved hjelp av bokstaver: a, b, c (Østerberg 1995b: 33).

Ikke bruk uttrykkene ”ibid.” og ”op.cit.”, men henvis fullt ut til kilden der det er påkrevd.

I litteraturlisten:

Det finnes mange måter å sette opp en litteraturliste på, men felles er at følgende informasjon skal med: Forfatteren(e)s navn (etternavn, fornavn/initialer), år for publikasjonen, tittel på bidraget/verket, om bidraget inngår i et større verk (kapitel i bok eller artikkel i tidsskrift), evt. redaktører og hovedverkets tittel, utgiversted, forlag, evt. sider. Det følgende forslaget er mye brukt. Det viktigste er imidlertid å være konsekvent.

Litteraturlisten ordnes alfabetisk etter forfatter, sekundært etter stigende utgivelsesår. Der hvor forfatteren er ukjent, føres utgiver/institusjon (for eksempel NOU, Redd Barna) som forfatter både i hovedteksten og i litteraturlisten.

- Henvisning til bok: Forfatterens etternavn, forfatterens fornavn eller initialer. Utgivelsesår. *Bokens tittel*. (Kursiv). Evt. utgave. Utgiversted: Forlag
- Henvisning til bidrag i et samlingsverk (antologi): Forfatterens etternavn, forfatterens fornavn eller initialer. Utgivelsesår. "Bidragets tittel" (i anførselstegn). I redaktørens fornavn, redaktørens etternavn (red.) *Samleverkets tittel*. Evt. utgave. Utgiversted: Forlag (sidennummer bidragets første side – sidennummer bidragets siste side). (Redaktørens navn skal ikke refereres til i hovedteksten, bare forfatteren av bidraget)
- Henvisning til tidsskriftartikkel: Forfatterens etternavn, forfatterens fornavn eller initialer. Utgivelsesår. "Artikkelens tittel" (i anførselstegn). *Tidsskriftets tittel* (Kursiv). Nummer på bind, hefte eller volum: side fra – side til.
- Henvisning til webreferanse: URL:<http://www.adresse.no> (Lesedato 10.04.2007)

Studentene kan for øvrig hente mer omfattende retningslinjer mht, referanser i heftet *Vade Mecum* fra ekspedisjonen.

Formelle krav:

De formelle kravene til eksamensbesvarelser og oppgaver (omfang, antall eksemplarer og lignende) ligger på hvert emnes semesterside på web. En besvarelse må tilfredsstillende disse kravene.

Ved alle hjemmeeksamener og oppgaver skal "Erklæring om kildebruk" fylles ut, signeres og leveres **løst i ett** eksemplar. Erklæringen finnes på www.sai.uio.no/studier/skjema/index.html

Besvarelse som ikke er i tråd med gjeldende retningslinjer, kan medføre at besvarelsen bedømmes til fusk, jfr. **Retningslinjer ved behandling av fusk/forsøk på fusk til eksamen**, Reglementsåndboken, 3.3.2.: www.uio.no/admhb/reglhb/studier/andre-regelverk/fuskesaker.xml